

Aleksander Lipski, Wiesława Walkowska

Prof. zw. dr hab. Lucyna Frąckiewicz
12 V 1926 – 6 VI 2009 – wspomnienie

Nauczyciel i Szkoła 3-4 (44-45), 179-181

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Aleksander LIPSKI, Wiesława WALKOWSKA

Prof. zw. dr hab. Lucyna Frąckiewicz

12 V 1926 – 6 VI 2009

– wspomnienie

6 czerwca 2009 r. odeszła na wieczny spoczynek Pierwsza Dama Polityki Społecznej, wybitna znawczyni ekonomiki pracy i kwestii społecznych – Pani Profesor Lucyna Frąckiewicz.

Lucyna Maria Frąckiewicz urodziła się 12 maja 1926 roku w Wiedniu. Jej rodzicami byli Marian Niemczewski, doktor praw, i Helena Fałatówna, córka wybitnego polskiego akwarelisty Juliana Fałata.

Życie Pani Profesor było barwne i ciekawe, ale też niełatwe. Osierocona w wieku pięciu lat, w 1931 roku wraz z młodszym bratem Lucjanem, została oddana na wychowanie do rodziny ze strony ojca – Ernesta i Amalii Habichtów. Zamieszkała w zamku w Grodźcu, posiadłości wujostwa. Było to – z jednej strony – życie bogate i pełne atrakcji: ciekawych wycieczek, znamienitych gości, pięknych przedmio-

tów. Z drugiej strony – rygor towarzyszący starannemu wychowaniu: lekcjom literatury, nauce języków, muzyki, sportów, dobrych manier przy stole. A wszystko to pod okiem guwernantek, bez towarzystwa rówieśników. Od najmłodszych lat wpajano dzieciom poczucie obowiązku i odpowiedzialności, uczono samodzielności, dyscypliny.

Wraz z wybuchem drugiej wojny światowej Pani Profesor z najbliższą rodziną zamieszkała w Krakowie. Tam uczestniczyła w tajnych kompletach, zdała maturę, rozpoczęła studia medyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim. Przez cały okres okupacji była łączniczką Armii Krajowej.

Studia medyczne nie były jednak Jej powołaniem. Jak często powtarzała, przerażał ją ogrom ludzkiego cierpienia, a jeszcze bardziej – bezsilność ówczesnej medycyny. Po wojnie wyszła za mąż za Tadeusza Frąckiewicza, razem

przyjechali na Śląsk i z tym regionem związała się na stałe, tu spędziła największą część swojego życia.

Profesor Lucyna Frąckiewicz ukończyła studia ekonomiczne w Akademii Ekonomicznej imienia Karola Adameckiego w Katowicach w 1958 roku. W 1966 r. doktoryzowała się w Akademii Ekonomicznej w Gdańsku, a w 1972 r. uzyskała stopień doktora habilitowanego – w swej macierzystej uczelni w Katowicach. Profesorem nauk ekonomicznych została w 1987 roku. W tym samym roku objęła funkcję dziekana Wydziału Przemysłu, a następnie Wydziału Zarządzania katowickiej Akademii Ekonomicznej. W latach 1993–1996 pełniła funkcję rektora tej uczelni. Była w niej również wieloletnim kierownikiem Katedry Polityki Społecznej i Gospodarczej.

Przez długie lata związana była także z Uniwersytetem Śląskim. W 1975 r. podjęła pracę naukowo-dydaktyczną w Zakładzie Polityki Społecznej i Metodologii Badań Społecznych w Instytucie Nauk Politycznych Wydziału Nauk Społecznych. Pełniła funkcję prodziekana Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego.

Pani Profesor Lucyna Frąckiewicz pracowała ponadto w Instytucie Pracy i Spraw Socjalnych w Warszawie. Należała do Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej, gdzie w latach 1997–2001 pełniła funkcję prezesa; wydała wówczas zbiór biogramów polskich polityków społecznych: *Przeszłość dla przyszłości*.

W 2006 roku przyjęła propozycję zatrudnienia w Górnośląskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej imienia Kardynała Augusta Hlonda w Mysłowicach (na I etacie), gdzie – jak często podkreślała – mogła kontynuować swoje działania i rozwijać pasje badawcze. Kierując Zakładem Polityki Społecznej i Pracy Socjalnej, podjęła, uwieńczone powodzeniem, starania o uruchomienie kierunku *Polityka społeczna*, co okazało się znamienym, bo podkreślającym Jej przywiązanie i oddanie, zwieńczeniem dzieła naukowego, zarówno w jego teoretycznym, jak i praktycznym wymiarze (któremu była wierna przez całe swoje zawodowe życie).

Profesor Frąckiewicz była założycielką i wieloletnią przewodniczącą Katowickiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego. Przez wiele lat zasiadała również w gremiach Polskiej Akademii Nauk: w Komitecie Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN (gdzie pełniła funkcję zastępcy przewodniczącego) i jako członek Komitetu Nauk Demograficznych oraz Rehabilitacji i Adaptacji Człowieka. Należała do Rządowej Rady Ludnościowej oraz Międzynarodowej Unii Demograficznej.

Za swoją działalność naukową i społeczną została uhonorowana licznymi odznaczeniami i wyróżnieniami, między innymi: Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Medalem za Zasługi w Rozwoju Polskiej Statystyki, Medalem Wacława Schuberta, Złotą Odznaką „Zasłużony dla Rozwoju Województwa Katowickiego”.

Zainteresowania naukowe Profesor Lucyny Frąckiewicz koncentrowały się wokół kwestii społecznych regionów uprzemysłowionych. Głównym przedmiotem Jej badań naukowych były zagadnienia związane z miejscem polityki

społecznej w systemie gospodarki rynkowej oraz rolą i funkcją konsumpcji społecznej w polskiej gospodarce. Jej dorobek naukowy liczy ponad 700 pozycji bibliograficznych, w tym prawie 60 książek (15 autorskich i ponad 40 współautorskich), m.in.: *Polityka ochrony zdrowia*; *Starzy robotnicy na Śląsku*; *Ochrona zdrowia jako problem konsumpcji społecznej*; *Przestrzenne rozmieszczenie kwestii społecznych*.

Była wychowawczynią kolejnych pokoleń polskich ekonomistów i polityków społecznych; wypromowała 21 doktorów i ponad 600 magistrów. Napisała dziesiątki recenzji i wniosków awansowych. Opracowała liczne skrypty i teksty dydaktyczne.

W ostatnich latach często powtarzała: *Mam jeszcze wiele planów naukowych. Moją pasją badawczą jest zapobieganie wykluczeniu społecznemu*. Ten kierunek zainteresowań był naturalną konsekwencją Jej wielkiej wrażliwości na problemy ludzkie, co widać było nie tylko w działaniach, ale też odważnych i krytycznych wypowiedziach.

Prezentowała wolę dialogu i postawę tolerancji wobec odmiennych poglądów czy przekonań. Cechowała Ją serdeczność i życzliwość oraz wyjątkowy dar zjednywania ludzi. W środowisku naukowym była niezwykle lubiana i szanowana, określana jako błyskotliwy umysł, ale też nazywana „Nasza Pani Profesor” czy „Nasza Lucyna”.

Odeszła od nas osoba prawa, dobra, pełna pasji, o nieprzeciętnej osobowości. Dla swoich uczniów na zawsze pozostanie niedoścignionym wzorem. Odeszła tak, jak żyła i pracowała – z klasą i elegancją właściwą dawnym Mistrzom i Mistrzynieom, do końca aktywna, z troską pytająca o innych i z godnością przyjmująca decyzję losu.

Warunkiem spełnienia się Horacjańskiego zawierzenia *non omnis moriar*, jakże pasującego do symbolicznego epitafium Pani Profesor Lucyny Frąckiewicz, jest Pamięć o Niej tych, którzy pozostali, a którzy pamiętać mogą i powinni, dając temu świadectwo nie tyle kurtuazją okazjonalnych laudacji, co powagą szlachetnej codzienności, w której, wsłuchując się w dane nam lekcje, przyszłość nie wymazuje bezmyślnie cennego dziedzictwa przeszłości.